

แม้ช่วงนี้จะมีปริมาณฝนตกอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้หลายพื้นที่ประสบน้ำท่วม แต่เป็นเพียงน้ำไหลหลากที่ฉาบพ่นเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริง ปริมาณฝนที่ตกในปียังถือว่าอยู่ในปริมาณที่น้อย จะเห็นได้จากข้อมูลจากกรมชลประทานระบุว่า ปริมาณน้ำในเขื่อนขนาดกลางและขนาดใหญ่ทั่วประเทศ 33 แห่ง ในปัจจุบันมีปริมาณน้ำที่กัก

วิชากรรมภาคเกษตรปี58/59

น้ำต้นทุน33เขื่อนยังวิกฤติหนัก

เก็บไว้เป็นน้ำต้นทุนได้เพียง 37,382 ลูกบาศก์เมตร (ลบ.ม.) จากความจุของเขื่อนต่างๆ ทั้งหมด 70,370 ล้านลบ.ม. หรือ 53% ในจำนวนนี้ น้ำที่ใช้ได้จริงเพียง 13,879 ล้านลบ.ม. หรือ 20% เท่านั้น

ที่นำเป็นห่วงโดยเฉพาะ 4 เขื่อนใหญ่ที่หล่อเลี้ยงเกษตรกรในเขตชลประทานสองฟากฝั่งลุ่มเจ้าพระยาได้แก่ เขื่อนภูมิพลที่ จ.ตาก มีปริมาณน้ำต้นทุนเพียง 4,607 ล้านลบ.ม. จากความจุทั้งสิ้น 13,462 ล้าน ลบ.ม.หรือ 34% สามารถใช้ได้จริง 807 ล้านลบ.ม. หรือ 6% ส่วนเขื่อนสิริกิติ์ จ.อุตรดิตถ์ มีน้ำต้นทุน 4,262 ล้านลบ.ม. จากความจุ 9,510 ล้าน ลบ.ม. หรือ 45% สามารถใช้ได้จริง 1,412 ล้านลบ.ม. หรือ 15% เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน จ.พิษณุโลก มีปริมาณน้ำ 280 ล้านลบ.ม. หรือ 30% สามารถใช้ได้จริง 237 ล้านลบ.ม. หรือ 25% ขณะที่เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

จ.ลพบุรี มีปริมาณน้ำ 188 ล้านลบ.ม.จากความจุ 960 ล้านลบ.ม. หรือ 20% สามารถใช้ได้จริง 185 ล้าน ลบ.ม. หรือ 19%

●● หัวน้เกิดปัญหาแย่งน้ำ

สอดคล้องกับข้อมูลของ นายวราวุธ ชันดี ยานันท์ อธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร ที่ระบุว่า จากการที่กรมฝนหลวงได้นำเครื่องบินฝนหลวงขึ้นบินสำรวจสถานการณ์น้ำต้นทุนใน 4 เขื่อนหลัก ได้แก่ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน เขื่อนสิริกิติ์ และเขื่อนภูมิพล พบว่าทั้ง 4 เขื่อนมีปริมาณน้ำกักเก็บอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา แม้จะมีน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำทุกวันแต่ก็ถือว่ายังไม่มากนัก โดยเขื่อนขนาดเล็ก เช่น เขื่อนป่าสักฯ และเขื่อนแควน้อยฯ มีปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำอยู่ที่วันละ 5-10 ล้านลบ.ม. ส่วนเขื่อนขนาดใหญ่อย่างเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ มีน้ำไหล

ลงอ่างเก็บน้ำวันละประมาณ 20-40 ล้านลบ.ม. จากการประเมินว่าหลังสิ้นสุดฤดูฝนปีนี้คาดว่าปริมาณน้ำกักเก็บในเขื่อนโดยรวมทั้งประเทศจะต่ำกว่าทุกปีที่ผ่านมาจึงค่อนข้างน่าเป็นห่วงเพราะเป็นปัญหาใหญ่ ดังนั้นเกษตรกรจำเป็นต้องจัดทำปรังพร้อมชะลอการปลูกพืชใช้น้ำมากหรือจำกัดพื้นที่ปลูกพืชหลังนา เนื่องจากน้ำต้นทุนมีปริมาณจำกัดซึ่งอาจเกิดปัญหาแย่งชิงน้ำได้

สำหรับน้ำที่เหลืออยู่ควรสงวน

ไว้เพื่อการอุปโภคบริโภค รวมถึงการรักษาสภาพแวดล้อมต่างๆ หากจะนำมาใช้เพื่อการเกษตรน่าจะไม่เพียงพอ

●● ปฏิบัติการฝนหลวงโค้งสุดท้าย

“โค้งสุดท้ายก่อนสิ้นสุดฝนในอีก 3-4 สัปดาห์ข้างหน้ายังมีร่องความกดอากาศที่พัดผ่านประเทศไทย ซึ่งทำให้เกิดความชื้นสัมพัทธ์เพียงพอและสามารถที่จะทำฝนหลวงได้ กรม

วราวุธ ชันดิยานันท์ สอบถามเกษตรกรถึงปัญหาแล้ง

ฝนหลวงฯ จึงมอบหมายให้หน่วยปฏิบัติการฝนหลวง 9 หน่วย เร่งระดมทำฝนหลวงอย่างเต็มที่ โดยให้เตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่และเพิ่มจำนวนเที่ยวบินขึ้นบินทำฝนหลวงทันทีเมื่อสภาพอากาศมีความเหมาะสม มุ่งเติมน้ำในเขื่อนตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำไหลเข้าอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศให้ได้มากที่สุดในช่วงปลายฤดูฝน” นายวราวุธ กล่าว

กระนั้นหลังเดือนตุลาคมเป็นต้นไปแม้สภาพอากาศจะไม่เหมาะสมต่อการทำฝนหลวง กรมฝนหลวงฯ ก็มีการจัดเตรียม “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว” อยู่ที่ จ.นครสวรรค์ 3 หน่วย และมีศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงทุกภูมิภาคคอยตรวจเช็คและติดตามสภาพอากาศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ ยังมีโอกาสที่จะเกิดฝนได้ครั้งละ 2-3 วัน หากตรวจพบว่าสภาพอากาศมีความเหมาะสม หน่วยเคลื่อนที่เร็วจะขึ้นบินฉกฉวยสภาพอากาศเพื่อเติมน้ำให้เขื่อนต่างๆ และทำฝนหลวงเพื่อหล่อเลี้ยงพื้นที่การเกษตรที่ต้องการใช้น้ำ

● 2 ลุ่มน้ำใช้ได้แค่ 8,442 ล้านลบ.ม.

ด้าน พล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรียกประชุมทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องร่วมทำแผนรับมือภัยแล้งที่อาจจะเกิดขึ้น ขณะที่กรมฝนหลวงและการบินเกษตรก็ยังออกไปปฏิบัติการเติมน้ำเขื่อนต่างๆ จนถึงโค้งสุดท้ายแล้ว

อย่างไรก็ตามก่อนหน้านี้ พล.อ.ฉัตรชัย เรียกคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการแก้ไขปัญหาวิกฤติภัยแล้งปี 2558/59 เข้าประชุมด่วน เพื่อแจ้งที่ประชุมให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบถึงสถานการณ์น้ำในปัจจุบัน โดยกรมชลประทานประเมินสถานการณ์ภัยแล้งในปีนี้อาจปริมาณน้ำต้นทุนที่เก็บกักใน 33 เขื่อนหลัก และปริมาณฝนที่ตกลงมาน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ทำให้หลายพื้นที่จะต้องประสบปัญหาภัยแล้งทั้งในและนอกเขตชลประทานที่จะต้องมีการบริหารจัดการน้ำอย่างเคร่งครัดและสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรและประชาชนเป็นรายพื้นที่ โดยกรมชลประทานจัดทำรายละเอียดพื้นที่ที่จะประสบปัญหาภัยแล้ง

ให้ทุกหน่วยงานได้รับทราบแล้ว โดยเฉพาะในพื้นที่ 2 ลุ่มน้ำที่สำคัญ คือ ลุ่มเจ้าพระยา และลุ่มน้ำแม่กลอง

สำหรับลุ่มเจ้าพระยาคาดการณ์ว่า ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน จะมีปริมาณน้ำใช้การได้ 3,677 ล้านลบ.ม. จะเพียงพอจัดสรรเพื่อระบบนิเวศและน้ำอุปโภคบริโภคเท่านั้น ไม่สามารถสนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตรช่วงฤดูแล้งนี้ได้ ขณะที่ลุ่มน้ำแม่กลอง คาดการณ์ ณ วันที่ 1 มกราคม 2559 จะมีปริมาณน้ำใช้การได้ 4,765 ล้านลบ.ม. จะใช้เพื่อการรักษาระบบนิเวศและเพื่อการอุปโภคบริโภคจนถึงสิ้นฤดูแล้ง ไม่สามารถสนับสนุนน้ำเพื่อทำการเกษตรได้เช่นกัน

● ประคองให้อยู่ได้ถึงหน้าฝนปี 59

ส่วนพื้นที่นอกเขตชลประทานและนอกเขตชลประทานสองลุ่มน้ำ กรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านน้ำจะมีการหารือเพื่อทบทวนแผนบริหารจัดการปริมาณน้ำที่มีอยู่ในเขื่อนและน้ำท่าทั่วไปเพื่อนำมาบริหารจัดการให้เพียงพอในช่วงฤดูแล้งนี้

“ปัจจุบันค่อนข้างชัดเจนแล้วว่าจะมีปัญหาน้ำขาดแคลนในลุ่มเจ้าพระยาและลุ่มน้ำแม่กลอง มีน้ำในเขื่อนไม่เพียงพอทำการเกษตรและต้องบริหารจัดการเพื่อการอุปโภคบริโภคและรักษาระบบนิเวศไปถึงอย่างน้อยสิ้นเดือนเมษายน 2559 จนกว่าจะเข้าสู่ฤดูฝนปกติ” พล.อ.ฉัตรชัย กล่าว

หากประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันแน่นอนที่สุดภาคการเกษตรในฤดูกาลผลิตปี 2558/2559 พื้นที่การเกษตรโดยเฉพาะในเขตชลประทาน 22 จังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยาต้องประสบกับภาวะแห้งแล้งอย่างแน่นอน

● ดลมนัส กาเจ ●